

tydning for tros læren, men træder avgjort i anden række.

Og længer end til dette saakaldte «trosindtryk» av Jesu rent menneskelige religiøse personlighet og visse vake tanker om hans sammenheng med Gud, hans levendegjørelse efter døden og hans utendelse fra «utgang» fra Gud, kommer egentlig ikke den liberale teologi som avgrænset teori — for nu at holde mig til dens syn paa Jesus selv.

Nu staar vi her ganske vist ved troens dybeste hemmeligheter og den kristelige tanknings sværeste problemer.

Men egentlig er det dog vel temmelig følelig, at denne maate at se det paa, naar den sætter sig fast som teologisk tankemaate, indeholder en paatagelig rationalisering av den tro paa Jesu evige guddomsherlighet, der hører kristendommen til fra begyndelsen av.

Der er nemlig i Jesu religiøse personlighet — ogsaa saadan som den er tegnet hos de 3 første evangelister — netop noget, der sprænger vore kategorier om religiøse personligheter og gjør ham uforstaaelig for troen, uten at ogsaa guddoms karakteren bestemt tillægges hans historiske personlighet — og troen drives saa op mot de paradoksale høider, hvori den kristelige overbevisning altid har fundet sit uttryk, og hvorfra den har nøttat motiver, som intet andet livsyn kan gi.

Den liberale teologi pleier riktignok stadig at fremholde, at dens reserverte stilling til alt, som heter «lære», netop er et livsvirkelig træk ved den, hvorved den skiller sig fra den gamle ortodoksis intellektualisme.

Naar man gaar dette spørsmål efter i dets rot, saa turde imidlertid saken forholde sig saa, at hvis den virkelighet, som troen bygger paa, ikke formenes at sprænge vore vanlige kategorier — f. eks. Jesus en religiøs personlighet og intet mere —, saa er der jo heller ingen særlig grund til at opstille nogen lære om ham, da gaar han i det store og hele ind i vort almindelige verdensbillede.

Men sprænger han vore kategorier, saa maa vi opstille en lære — en lære, som nok ikke formaar at trænge særdeles dypt ind i de guddommelige hemmeligheter, men som ialfald har til opgave klart og bestemt at uttrykke og hevde det underfulde, det paradoksale, som troen oplever i Jesus Kristus.

En lære, som kanskje utenfra set kan ta sig haabløst paradoksal ut, men som indenfor denne haard skal gjemmer en kjerne av fornuftighet, dybere og mere stortillet end det liberale kompromis! For det er jo klart, at hvis Jesu levendegjørelse efter døden skal bety en virkelig delaktighet i Guds herlighet, bety — ikke, at «han er i hvile som en fuldendt aand, men at han følger kraften av Guds høire haand», da vil det være en i sin grund ufornuftig og irreligiøs anskuelse at tænke sig en menneskelig religiøs personlighet guddommeliggjort, men der er en høiere selvfølgelighet i dette, at han, som fra evighet av var hos Faderen, vender tilbake til sin guddomsherlighet.

Paa et slikt punkt tilspisses motsætningen mellem konservativ-kirkelig og liberal teologi sig, ja man kan føle en viss religiøs kontrast, der gjør det forstaaelig, at man har kunnet si: De har en anden Jesus Kristus end vi!

Uten tvil, man kan i visse tilfælder føle det saa, med større eller mindre ret!

Imidlertid maa man for det første erindre, hvad der allerede ovenfor er sagt, at vi ved dette punkt staar ved kristendomens dybeste og sværeste problemer. Her

er i det hele et krysningspunkt for religiøse og tankemæssige momenter, som absolut paabyr den aller største forsiktighet i dommen.

En liberal teologs standpunkt paa et saadant omraade kan uten tvil mere være diktert av et andet syn paa, hvad tankeopgaven kræver, end det beror paa et andet trosindtryk.

Og i det hele tat, hele denne skarpe sondren mellem troen som tillid og troen som samtykke til lære og historisk overbevisning kan i mange tilfælder nærmest være ment som en abstraktion, som en adskillelse, der gjøres for at rydde grunden, for at komme til en kritisk overveielse av lærens og overleveringens holdbarhet og dens betydning for livet.

For kritikk maa man jo ikke være ræd paa kristendommens vegne. Den vil sagtens staa sig i kritikkens prøve. Og saa vil kanskje mere positive resultater komme efterhaanden. Man faar ikke regne med altfor korte maal i saa henseende. Alle ting maa ha sin tid — og videnskapsens operationer ogsaa.

Det ulykkelige ved situationen var paa en viss maate det, at tingene ikke fik lov at staa mere som problemer, men professor Ording fæstnet straks med haardhændt konsekvens det mest negative syn paa disse ting i sin tros lære. Men dette er jo ikke den liberale teologi som saadan. Den liberale teologi i dens helhet er dog ialfald enig med os i at anerkjende Jesu enstaaende religiøse personlighet, hans syndfrihet og menneskelige fuldkommenhet. Man kan praktisk talt ikke si, at vor liberale teologi har indlatt sig paa nogen relativisering i saa maate. Og den famler med tanker, som skal uttrykke Jesu persons enstaaende sammenheng med Gud. I mange tilfælder følger man, at det er væsentlig det samme, man vil, under de forskjellige tankeformer. I andre tilfælder er det anderledes.

Men det kan ialfald staaes fast, at skjønt den liberale teologi mange ganger lever paa en høispændt motsætning til ortodoksin og ofte fortærer sig selv i hvileløs kritikk: Den vil dog aabenbart ikke avskjære forbindelseslinjene med den bibelske og kirkelige kristendom. Hvad den ønsker, er at finde frem til den levende kjerne, og selv om den under dette arbeide skjærer væk adskillig, som vi konservative mener har det heles livskraft i sig — saa tør ialfald ikke jeg paa min side føre kniven tvers igjennem og søke at avskjære sammenheng og livsforbindelse.

Der er tendenser hos den liberale teologi til ikke alltid at opretholde sin avvisende stilling til de «sekundære» bestanddele i bibelen. Den stræber ogsaa her og der med at foreta en syntese og vinde disse «sekundære» bestanddele igjen ved at bygge dem op igjen paa den kritisk rensede grund. Det er etter min mening altfor lite av det for nærværende, men det kan bli mere.

Naar den kritiserer endog hovedpunkter av den overleverte bibelske og kirkelige lære, som f. eks. forsoningslæren, hvor den pleier være svak, saa er den gjerne bestræbt for at skaffe erstatning derfor i analoge forestillingsdannelser, ofte i en temmelig vak og mere følelsesmessig form. Lære i streng forstand vil den jo helst ikke ha. Ofte har dog ogsaa disse «erstatninger» et ganske verdifuldt religiøst indhold. Ofte dreier det sig mere om estetiske symboler, hvis egentlige betydning kan være temmelig problematisk.

Naar denne teologi videre ikke trøster sig til at bygge paa «frelskjendsgjerningene» i deres over-

Landets myndigheter om forbudets virkninger.

Specialtelegrammer til «Aftenposten».

Ædruelighetstilstanden i Trondhjem langt værre nu end for forbudet.

Politimesteren om «den moralske smitte».

Trondhjem, 19de januar.

Den besvarelse, politimesteren i Trondhjem har avgitt paa Det statistiske Centralbureaus spørsmål om forbudets virkninger, gaar ut paa følgende:

Antallet av drukkenskapsforseelser har steget i en betydelig grad. I 1917 arrestertes her for beruselse bare 857 personer og mulktertes ialt 1145. I 1923 arrestertes 1981 og mulktertes 3256, og i denne forbindelse uttales, at den moralske smitte, som den tiltagende drukkenskap og omsigripende smugling har paaført befolkningen, er i høi grad beklagelig. I smuglernes og brændevinsgauenes spor kommer nemlig en skare nye lovovertrædere, de saakaldte «letteres».

Det ansees snart ikke længer for nogen skam at bryte lov eller bli straffet, naar det gjelder

brændevinsaker. Det værste utslag har dette faat, naar folk i spritsaker ikke engang viker tilbake for bruken av falske erklæringer, falsk ubediget eller bediget forklaring og falske lege-recepter. Falsk ed, tyveri og bedrageri blev dog altid for anset som særlig vanærende forbrydelser.

Voldsforbrydelser i forbindelse med drukkenskap har derhos antat en farligere karakter paa grund av den skrækkelige virkning, den sterke og ofte daarlige smuglersprit har vist sig at ha.

I sin almindelighet uttales, at man har det beste indtryk, at den almindelige ædruelighetstilstand blandt befolkningen nu er langt daarliger end før forbudet. Hetvinsforbudets ophævelse har ikke hat nogen indflydelse paa de navnte forhold.

»Mangelen paa ædruelighet brer sig utover befolkningen.«

Drukkenskapen langt større end statistikken gir uttryk for.

Politimesteren i Stavanger uttaler sig.

Specialtelegram til «Aftenposten».

Stavanger, 19de januar.

Politimesteren i Stavanger uttaler følgende:

Forbudet har i sin almindelighet langt fra virket efter hensikten. Publikum har nemlig gjort hvad det kunde for at skaffe sig drikkevarer. I lang tid i begyndelsen solgtes og fortaertes i stor utstrækning vino blanco og denaturert sprit. Med begge foregik der en utbredt smughandel. Da

bokollet var frigit, ophørte næsten totalt smugsalget av denne vin, og

»Forbudet har ikke virket til bedring av den almindelige ædruelighetstilstand.«

Politimesteren paa Ringerikes uttalelse.

Hønefoss, 19de januar.

Politimesteren paa Ringerike uttaler:

livsyn, der i vore dage skarpt konkurrerer med kristendommen. Den kan aldrig komme til at gi sig i kast med det, da den altid er optat av at reformere og kritisere paa kristendommens eget omraade.

For mange betyr den liberale teologi væsentlig retten til en viss tanks bevegelsesfrihet paa kristelig omraade, i motsætning til en konservativisme, der har alt færdig og opliniert.

Og den har ogsaa, som tidligere bemærket, sin betydning ved kritikk at ha rensed grunden og holdt problemene levende. Og dette har ikke liten verdi for tenkende menneskers forhold til kristendommen.

Den har interessert sig for en mere alsidig orientert, ogsaa human, interessert kristendoms type, og om det end har været meget best, som maa kritiseres, sin kristelige verdi har det likevel.

Der er i den nyeste teologi sterke kræfter, der vil bort igjen fra dette altfor rationelle i kristendoms syn og bringe det paradoksale og underfulde mer til sin ret. Der er grund til at tro, at ogsaa vor liberale teologi vil bli sig influere herav.

Herunder vil den antagelig endannes indenfor. Den vil ikke lerne uten videre bli en kopi av den konservative, men vil bevare sin egenart.

Heri ligger et demrende haab om, at den vil komme under forvandlingens lov, saaledes at en større gjensidig forståelse vil bli mulig end til dato har været tilfælden.

salget og fortæringen av denaturert sprit avtok i meget sterk grad. Men senere har indsmuglingen av ren sprit tiltat og dermed nydelsen av denne vare. Berusningsmidlet er nu for tiden fortrinnsvis bokol og sprit.

Kort og godt! forbudslovgivningen og lovgivningen paa de tilgrænsende omraader overtrædes uten sky i bredere og bredere lag av befolkningen og endog av individer, som holder sig selv og av andre holdes for at være hæderlige mennesker.

Som det fremgaar av foranstaaende, mener jeg, at forbudet bare har virket saa længe befolkningen ikke kunde faa fat i de drikkevarer den vilde ha, og selv da var det ikke effektivt, idet mange i adskillig grad grep til surrogater.

Den maanedlig indsendte statistikk over drukkenskapsforseelsene skulde vise ædruelighetstilstanden, men den gjør det ikke. Mangelen paa ædruelighet er nemlig langt større end statistikken gir uttryk for. Antallet av anmeldte forseelser er avhengig av mange forskjellige faktorer, som ikke er de samme den ene dag som den neste. Mangelen paa ædruelighet breder sig utover befolkningen, og dette tilskriver jeg den uomtvistelige og evige sandhet, at forbuden frukt smaker best.

Hetvinsforbudets ophævelse har ingen paaviselig betydning hat her i byen.

Et vældig mineskud i Syd-Varanger.

37,000 kg. dynamit sprænger et helt fjeld i luften.

Fra Kirkenes telegraferer «Aftenpostens» korrespondent:

Igaar avfyrtes ved a/s. Sydvarangers gruber ved Bjørnevand et vældig mineskud. Til skuddet, hvortil forberedelsene har paaagt i flere maaneder med sig 37,000 kg. dynamit. Et helt fjeld, ca. 350,000 kubikmeter sten, spræng-

tes i luften i større og mindre blokke.

Ekspllosionen var saa voldsom, at lusene paa Kirkenes, som ligger ca. 10 kilometer fra stedet, rystet. En hel del mennesker fra Kirkenes overvar avfyringen av salven, som vistnok er den største, som nogensinde er avfyret.

De danske forbudsfolk har intet lært av erfaringene fra Norge.

Specialtelegram til «Aftenposten».

Kjøbenhavn, 19de januar.

Formanden for Danmarks avholdsforeninger, folketingsmand, overretssakfører Heilesen, erklærer i et interview, at det norske forbuds sammenbrud neppe vil faa nogen indflydelse paa de danske avholdsfolks politik. Forbudskravet vil stadig bli opretholdt. Man maa regne med, uttaler han, at Norge bare har brændevinsforbud, mens forbudet mot ol og vin ikke er blitt opretholdt, og i denne halvhet ser jeg en av de væsentligste arsaker til, at det er gaat som det er gaat. Likesom det ogsaa synes at ha været en viss slaphet i hele forbudsadministrationen i Norge. Man har savnet en mand som den amerikanske forbudskommissær Heynes, hvem det kan tilskrives, at forbudsbevægelsen i Amerika kan opvise langt gunstigere resultater end i Norge.

Avholdsorganisationene vil forevrig træffe endelig bestemmelse med hensyn til sin taktikk ved de forestaaende danske valg paa en landskongress, som blir indkaldt i løpet av vaaeren, men om nogen ændring i ædruelighet-politikken vil der neppe bli tale. De kræfter, som er i bevegelse for at hindre forbudet, uttalte hr. Heilesen, vil nok kunne sinke sakens gjennomførelse noget, men at den tilslut vil bli løst, det betrakter jeg som givet.

Den ægyptiske regjering demissionerer.

Zaghul pascha som førsteminister.

London, 19de januar.

Fra Kairo telegraferes: Den ægyptiske regjering har indlevert sin avskedsansøknad. Den vil imidlertid bli staaende indtil kongen er vendt tilbake til Kairo. Man gaar ut fra som sikkert, at kongen vil anmode Zaghul pascha om at danne regjering, og Zaghul er antagelig villig til at panta sig regjeringdannelsen.

Med andre lovovertrædelser er det samme tilfælle.

gelse for at hindre forbudet, uttalte hr. Heilesen, vil nok kunne sinke sakens gjennomførelse noget, men at den tilslut vil bli løst, det betrakter jeg som givet.

Den mystiske februar-konto i Landmandsbanken.

Specialtelegram til «Aftenposten».

Kjøbenhavn, 19de januar.

Et av de punkter, som under Landmandsbank-undersøkelsen har været omgitt med mest mystikk er kontoen av 1ste februar 1917. Denne konto indeholder navnene paa de personer, som hadde spekulert paa bankens regning slik, at eventuelle gevinster tilfelles kontoens indehaver, mens tapene blev hesset over paa banken. Heller ikke bankkommissionens beretning nevnte navnene paa disse mennesker. Nu har handelsministeren imidlertid erklært sig villig til at oppfylde socialdemokratenes krav om, at meddele finansutvalget disse navne. Det vil bli henstillet til utvalgets medlemmer, at behandle de givne opplysninger, som fortrolige, særlig fordi der forhandles med forskjellige av de paa listen nevnte personer om en avvikling i mindelighet av deres midlerværende med Landmandsbanken.

Den ægyptiske regjering demissionerer.

Zaghul pascha som førsteminister.

London, 19de januar.

Fra Kairo telegraferes: Den ægyptiske regjering har indlevert sin avskedsansøknad. Den vil imidlertid bli staaende indtil kongen er vendt tilbake til Kairo. Man gaar ut fra som sikkert, at kongen vil anmode Zaghul pascha om at danne regjering, og Zaghul er antagelig villig til at panta sig regjeringdannelsen.

Forbudet har virket i høi grad utilfredsstillende.

Skiens politimesters uttalelser.

Skien, 19de januar.

Politimester Solheim i Skien